

INHOUDELIJKE RAPPORTAGE

Betreft: Rapportage activiteiten NCM 2019
Van: Jan Roefs, directeur NCM
Datum: 2 maart 2020

Inleiding

In 2018 is het Nederlands Centrum voor Mestverwaarding van start gegaan. Hoewel mest een belangrijke bron is van schaarse mineralen en biomassa, en een onmisbare rol heeft in de overgang naar een circulaire economie, is er toch al geruime tijd sprake van een problematische situatie. Boeren hebben te kampen met forse mestafzetkosten, milieudoelen worden niet overal gehaald, en er is soms sprake van gespannen verhoudingen tussen sector, overheden en maatschappelijke organisaties en burgers. De spanningen en uitlatingen rondom de stikstofcrisis hebben dit klip en klaar laten zien.

Specifiek rondom mestverwaarding komt dit allemaal bij elkaar. En daar komen o.a. de volgende knelpunten nog bij:

- Het betreft zeer complexe thematiek, waar allerlei thema's en vakgebieden bij elkaar komen.
- De sector is vooral op het aanbod gericht en niet op de waarde in de markt.
- Bedrijven in de sector zijn hoofdzakelijke relatief kleinschalige (logistieke) bedrijven, met een oriëntatie op de korte termijn. Innovaties komen nauwelijks tot wasdom.
- De fraudeproblematiek.
- Ook versnippering in een veelheid aan kennisprojecten. De kennis rondom het thema ligt dan ook verspreid.
- Weinig samenwerking in zijn algemeenheid.

Om hier verbetering in aan te brengen hebben overheden en het agrarisch bedrijfsleven besloten tot oprichting van het Nederlands Centrum voor Mestverwaarding (NCM).

Als centraal kenniscentrum heeft NCM als belangrijkste taken:

1. Bouwen van een **kenniscentrum**: een aanspreekpunt waar belanghebbenden en geïnteresseerden informatie kunnen halen en knelpunten en andere vragen kunnen bespreken.
2. Verzorgen van **informatieoverdracht**.
3. Het opzetten, begeleiden en uitvoeren van **projecten**. Dit kan gaan om innovaties of onderzoeken, maar ook om bijvoorbeeld marktverkenningen.
4. Ondersteunen van vraaggestuurde ontwikkeling van **mestverwaarding**.
5. Opstellen van de landelijke onderzoeks- en **innovatieagenda**.
6. Coördineren en stimuleren van **samenwerking**.

De activiteiten die uit deze taken voortkomen zijn inhoudelijk gegroepeerd in drie thema's: markt, omgeving en technologie/innovatie.

In deze rapportage wil ik u bijpraten over de voortgang van NCM in het algemeen en ten aanzien van deze taken.

Algemeen

In 2018 en vooral 2019 is NCM uitgegroeid tot het kenniscentrum bij uitstek op het gebied van mestverwaarding. NCM staat in nauw contact met vrijwel alle stakeholders rondom het thema mest en mestverwaarding:

- de mestverwerkers
- overheden als LNV en I&W, provincies (m.n. Noord-Brabant, Limburg, Overijssel en Gelderland), waterschappen, NVWA, RVO, een aantal gemeentes en gemeentelijke samenwerkingsverbanden
- de belangrijkste bedrijven in de agribusiness, landbouworganisaties e.d.
- kennisinstellingen als Wageningen UR, hogescholen en particuliere onderzoeks- en adviesbureaus
- ook is er internationaal een netwerk opgebouwd, met name in België, Frankrijk, Polen en Duitsland

Hierdoor wordt NCM steeds vaker geraadpleegd door private en publieke organisaties, en betrokken bij tal van vraagstukken, projecten en andere activiteiten.

in het kader van de herbezinning op het mestbeleid is ingesteld. Ik vind het om deze redenen niet nodig om nader empirisch onderzoek te laten verrichten.

Directoraat-generaal Agri
Directie Landbouw, Agrarische en Voedselveiligheid

De Kamer
DCA / 20022926

De totale mestproductie is ongeveer 40 miljoen kilogram fosfaat groter dan er ruimte is in Nederland. Deze mest moet worden verwerkt. Hoeveel mest is er verwerkt en geëxporteerd in de periode van 2016 - 2018?

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid (LNV) laat de verwerking en export van mest jaarlijks monitoren door het Nederlands Centrum voor Mestverwaarding (NCM). Hieronder treft u Kamer de meest recente gegevens van de gerealiseerde export en verwerking van dierlijke mest, uitgedrukt in fosfaat en stikstof.

	2016	Jaar 2017	2018
Gerealiseerde export en verwerking van dierlijke mest (mtn kg fosfaat)			
Export dierlijke mest	39,9	38,6	35,0
Verwerken van mest via verbranding	8,7	8,7	5,3
Verwerking van mest via mestkorrels	5,9	6,9	6,1
Totaal	54,5	54,2	46,4

	2016	Jaar 2017	2018
Gerealiseerde export en verwerking van dierlijke mest (mtn kg stikstof)			
Export dierlijke mest	41,0	37,2	33,9
Verwerken van mest via verbranding	10,8	10,8	6,2
Verwerking van mest via mestkorrels	7,5	8,3	7,9
Productie mineralenconcentraat	0,9	1,6	2,0
Biologische behandeling van mest	2,1	2,3	2,5
Totaal	62,3	60,2	56,5

Resultaten uit NCM-inventarisatie in een Kamerbrief van Minister Schouten van LNV

Jan Roefs van NCM in gesprek met Wim Debeuckelaere van de Europese Commissie, ambtelijk verantwoordelijk voor de nitraatrichtlijn. ManuREsource-conferentie, november 2019

Kenniscentrum

De eerste taak van NCM is het zijn van een kenniscentrum. Een belangrijk medium is de website www.mestverwaarding.nl. Deze website is tijdens het eerste NCM-symposium, in december 2018, gelanceerd. Afgelopen jaar is deze zorgvuldig gevuld met relevante informatie uit studies, uit de markt, over regelgeving, over bijeenkomsten, handleidingen of richtlijnen, enzovoorts enzovoorts.

De site wordt goed en steeds meer bezocht, met gemiddeld meer dan 250 unieke bezoekers per dag, en wordt zeer goed gewaardeerd naar relevantie en gebruiksgemak.

The screenshot shows the NCM Kenniscentrum website interface. At the top, there is a navigation bar with the NCM logo, a search bar, and links for Home, Kenniscentrum, and Over NCM. Below the navigation bar, there are six content category cards, each with a distinct icon and color:

- Actualiteit (877)** (Orange card):
 - » Kostenefficiënte technieken blijven belangrijke factor bij circul...
 - » Merensteyn zoekt afzet voor mineralenconcentraat
 - » Gemiddelde gemeten Vlaamse nitraatresidu in 2019 bedroeg ...
 - » Problemen met volle mestkelders in Oost-Nederland door slec...
 - » Vragen over mestopslag en mest aanwenden in Gecombineer...
- Document (14)** (Blue card):
 - » Handleiding Export mest naar Polen
 - » Gevolgen Brexit voor export organische meststoffen
 - » Europese verordening 592/2014
 - » Spuiwater als meststof
 - » Overzicht regelgeving over vergisting in EU-landen
- Presentatie (23)** (Green card):
 - » Brabant Bemest Beter van start
 - » Kunstmestvervangers: geen kunstmest, geen dierlijke mest m...
 - » Factsheet mestverwaarding ZLTO
 - » Toespraak ministerie LNV herbezinning mestbeleid op sympo...
 - » Presentatie NL Next Level Mestverwaarding op symposium m...
- Studie (27)** (Grey card):
 - » Alarmerend fosforverlies in graslanden wereldwijd in kaart ge...
 - » Kaarten bodemvruchtbaarheid Europa
 - » Hoeveel biomethaan kan er in België geproduceerd worden?
 - » Verspreiding antibioticaresistente bacteriën, resistentiegenen ...
 - » Nitroman van start
- Techniek (7)** (Purple card):
 - » Slimmest: website voor slim bemesten in akker- en tuinbouw ...
 - » Applicatie 'Maatregelen op de Kaart' gelanceerd
 - » Handboek Groenbemesters
 - » Mestverwaarden in Bretagne, de casus 'Cooperl'
 - » Handboek Bodem en bemesting
- e-Learnings (2)** (Red card):
 - » E-learning mestketen
 - » E-learning mestgassen

Screenshot uit www.mestverwaarding.nl

Uiteraard is NCM ook op andere manieren dan via internet een aanspreekpunt voor stakeholders uit de sector.

Informatieoverdracht

Naast het produceren van informatie is het actief uitdragen van informatie een taak. Dit gebeurt via bijeenkomsten, via bijdragen aan vakbladen en andere media, en via een wekelijkse nieuwsbrief.

In oktober 2019 organiseerden we het tweede NCM-symposium. Dit keer deden we dat bij een moderne mestverwerker, waar de bezoekers tevens een bezoekje aan konden afleggen. De dag was inhoudelijk en qua belangstelling uitermate succesvol verlopen. Meer dan 300 professionals hebben de dag bezocht en zeer gewaardeerd.

In november was NCM een van de organisatoren van de internationale conferentie ManuREsource in Hasselt, België. Andere organisatoren waren de Belgische organisaties: Universiteit Gent, VCM (Vlaams Coördinatiecentrum voor Mestverwerking), POM (uitvoerend orgaan Vlaamse overheid) en Inagro (onderzoeksinstituut). Hier kwam een selectief publiek van 220 wetenschappers, overheidsfunctionarissen en uit het bedrijfsleven uit 18 landen bij elkaar om bijgepraat te worden over de ontwikkelingen in wetenschap, techniek en internationale regelgeving.

Presentatie NCM tijdens ManuREsource

In 2021 wordt ManuREsource opnieuw georganiseerd, en NCM zal weer een van de organisatoren zijn.

Naast fysieke bijeenkomsten is ook onze wekelijkse nieuwsbrief heel belangrijk. Deze wordt zeer goed gewaardeerd, en het aantal abonnees is sinds de start (in december 2018, toen werd deze overgenomen van BMA) gegroeid van 70 naar meer dan 700. Hierin worden de lezers in een gemakkelijk overzicht op de hoogte gebracht van de nieuwe artikelen op onze website.

Projecten en innovatieagenda

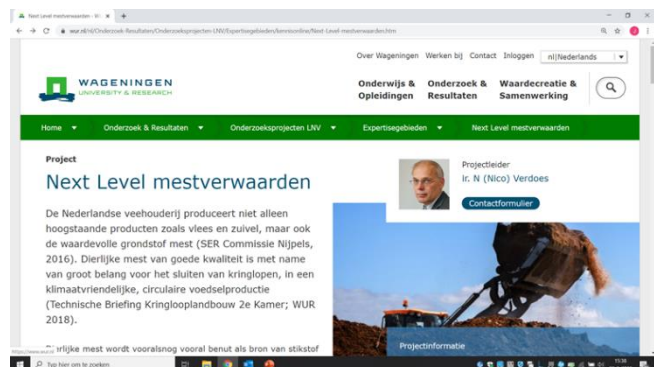
NCM heeft ten aanzien van projecten een initiërende en participerende rol.

In 2019 zijn er verschillende van start gegaan, en van andere projecten is voorwerk verricht. Om een brede gedragen agenda te hebben heeft NCM regelmatig contact met de betrokkenen in en om de sector, en ook heeft NCM drie expertgroepen ingericht: Markt, Innovatie en Omgeving, welke alle drie worden bemenst met deskundigen van overheden, uit het bedrijfsleven en van kennisinstellingen.

Voorbeelden van concrete projecten uit 2019 kunnen worden genoemd:

NL Next Level Mestverwaarding. Dit is een omvangrijk onderzoeksprogramma met als dragende organisaties:

- Ministerie van LNV
- Agrifirm
- Darling Ingredients
- De Heus
- ForFarmers
- FrieslandCampina
- Van Drie
- Wageningen Universiteit
- NCM

Screenshot van de voorlopige projectsite

In vier werkplannen wordt integraal en diep gekeken hoe mestverwaarding verder verbeterd kan worden. In werkplan 1 zijn 7 kansrijke PMC's (Product-Markt-Combinatie) benoemd. In werkplan 2 wordt gekeken hoe deze in mestverwerkingsinstallaties kunnen worden geproduceerd, waar de (technisch) knelpunten zitten bij bestaande installaties en wat doorbraaktechnologieën zijn, in werkplan 3 wordt onderzocht wat op boerderijniveau kan worden gedaan en in werkplan 4 worden de gevolgen en kansen op het niveau van de hele keten onderzocht. NCM maakt deel uit van de stuurgroep en draagt bij aan alle vier de werkplannen.

Eigen studies

De omvangrijkste hiervan is de '[Landelijke inventarisatie Export en Verwerking dierlijke mest 2019](#)'. In deze studie, die door NCM wordt uitgevoerd met medewerking van externe deskundigen, wordt een betrouwbaar beeld geschetst van de omvang van de productie en verwerking van dierlijke mest, welke technieken worden gebruikt en waar welke eindproducten worden afgezet.

Een andere studies is het rapport '[Knelpunten in mestverwaarding](#)', dat voor de 'versnellingsstafel waterkwaliteit landbouw' is gemaakt.

Nitroman is een onlangs gestart Interreg-programma waarin we werken aan de verwaarding van de waterige stromen die ontstaan bij mestverwerking.

Drijfmest bestaat voor 90% uit water, en bij mestverwerking is het scheiden van dit water een belangrijk proces, maar ook een belangrijk hoofdpijndossier. Met Nitroman werken we aan verbeteringen in techniek en producten, aan het economisch, milieutechnisch en teelttechnisch beoordelen van deze producten, en aan het demonstreren van de mogelijkheden in de praktijk. Partners zijn naast NCM een aantal Belgische organisaties en uit Nederland DLV, Strocon (techniekleverancier) en Proefboerderij Rusthoeve uit Zeeland.

Twee projecten zijn opgestart maar niet doorgezet, vanwege onvoldoende draagvlak of andere onmogelijkheden ('VERA' en 'Toegankelijke informatievoorziening').

Ondersteunen mestverwaarding

NCM helpt bedrijven in de marktgerichte verwaarding van organische meststoffen. Dit gaat van marktverkenningen tot helpen bij problemen door grensbarrières. Drie concrete activiteiten noem ik:

Studiereis /marktmissie Frankrijk

In september is een reis naar Frankrijk georganiseerd. De selecte groep begon in Bretagne, de Franse mestoverschotsregio bij uitstek, waar we twee zeer mooie voorbeelden van mestverwaarding hebben bezocht, en gingen we een dag naar de SPACE, de belangrijkste Franse vakbeurs voor de veehouderij. Daarna gingen we naar Midden- en Noord-Frankrijk, waar we diverse potentiële en concrete afnemers van organische meststoffen hebben bezocht en gesproken. Interessante en nuttige contacten en kennis voor de deelnemers.

Bodemproject Polen

In samenwerking met de Nederlandse ambassade in Warschau en RVO is een pre-PIB gestart. PIB staat voor Partners in International Business, en een pre-PIB is een voorstudie hiervoor. Waar Nederland kampt met te veel nutriënten (stikstof, fosfaat, ...) kampt Polen juist met alsmat verschralende bodems, met negatieve balansen van vrijwel alle macro- en micronutriënten en van organische stof. Deze fase bestaat uit een aantal activiteiten:

- Het vormen van een consortium van Nederlandse bedrijven: exporteurs van organische meststoffen en van andere producten/diensten om bodems te verbeteren
- Een netwerk bouwen in Polen van deskundigen op het thema bodem en bemesting: universiteiten, adviseurs, leveranciers.
- Twee werkbezoeken van de beoogde deelnemers aan Polen, en een bezoek vanuit Polen in Nederland
- Ontwikkelen van een e-learning om de kennis beter in de praktijk te brengen.

In september 2020 volgt een go/no go voor het definitieve PIB-project. Door de coronacrisis zijn de activiteiten vertraagd.

EU-meststoffenverordening

In 2019 is de nieuwe EU-meststoffenverordening gepubliceerd. Deze zal in 2020 in werking treden en maakt vrijhandel van organische meststoffen door de hele EU mogelijk. Hiertoe moet een producent zijn bedrijf en/of producten laten registreren en een CE-markering aanbrengen. Hier zijn tal van voorwaarden aan verbonden. In Nederland is een NCM-werkgroep samengesteld met deelnemers van het ministerie, van Wageningen UR, van bedrijven en een aantal andere deskundigen. Doel is om de verordening op een voor Nederland praktische wijze te implementeren.

Markttoegang derde landen

In landen buiten de EU is markttoegang regelmatig een belemmering. Het gaat dan om bezwaren van veterinaire aard, waardoor grenzen dicht blijven. met name om veterinaire regelgeving. In afstemming met de exporterende producenten is NCM een samenwerking gestart met het bedrijf Way2Trade, dat gespecialiseerd is in deze thematiek.

Het jaar 2020

Het jaar 2020 staat in het teken van verdere ontwikkeling van NCM als kenniscentrum en in de uitvoering van projecten. De website zal verder worden uitgebouwd met relevante informatie. Zo is er onlangs een [e-learning](#) 'Bodem, bemesting, mestverwaarding' geplaatst die NCM heeft laten ontwikkelen. Hiermee kunnen mensen zich op toegankelijke en

plezierige wijze verder bekwamen. Dit helpt de sector in de stap van mestverwerking naar mestverwaarding.

Projecten als NL Next Level Mestverwaarding gaan een belangrijke tweede jaar in, en Nitroman is onlangs van start gegaan. De pre-PIB in Polen wordt uitgevoerd, en bij voldoende animo in Nederland en in Polen wordt er een uitgebreider drie jaar durende PIB gestart. Ook zal de 'Landelijke Inventarisatie Export en Verwerking dierlijke mest 2020' worden verricht.

NCM zal ook in de regio's ondersteuning verlenen. In samenspraak met Overijssel wordt een landelijke kennisagenda ontwikkeld. Dit wordt een uitwerking van de vorig jaar gemaakt KIA (Kennis- en Innovatieagenda) Landbouw, Voedsel, Water.

In Limburg wordt op diverse manieren ondersteuning verricht, o.a. via een deskundigenpool mestverwerking

In Noord-Brabant is o.a. het programma Brabant Bemest Beter in februari 2020 gestart. In dit programma werken provincie, Has Hogeschool, ZLTO en NCM samen met de praktijk van boeren, mestverwerkers en adviseurs om de bemestingspraktijken te verbeteren, waarbij zowel de boer als de omgeving erop vooruit gaan. Het programma zal gedeeltelijk in samenwerking met andere provincies worden uitgevoerd.

Naast deze en andere inhoudelijke bijdragen staat 2020 ook in het teken van de toekomst van NCM zelf. NCM is in 2018 van start gegaan met financiële toezeggingen van publieke en private organisaties voor drie jaar. Dit jaar is het laatste jaar van die drie jaar, en moeten we dus werken aan onze financiële toekomst na 2020. Gezien onze onafhankelijke rol zijn we hierbij afhankelijk van de bijdragen van overheden en het bedrijfsleven.

NCM heeft de afgelopen twee jaar laten zien dat het een belangrijke verbindende sleutel is om effectief te werken aan de talrijke uitdagingen.

Voor contact:

Nederlands Centrum voor Mestverwaarding

Jan Roefs, directeur

☎ 06-51013712

✉ jan.roefs@mestverwaarding.nl

